

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és eszaki egyetért vasutak palotájában, földszint.
Késziratokat nem adunk vissza.

Telefon - szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 80 kr. Nyilvánt. sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és eszaki egyetért vasutak palotájában.)

Telefon - szám: 151.

Az elv diadala.

Arad, november 29.

(—s.) A legutóbbi időben kiélesedett válságos helyzet tehát kedvező, ha nem is teljes és végleges megoldást nyert. A kedvező megoldásnak eléggé nagyra nem becsülhető súlypontja abban fekszik, hogy eddigelé a liberalizmus az, ami diadalmasan emelkedett ki a válságból.

S ez győzelemnek tökéletesen elég, még ha utóbb személyi kérdésekben a liberalizmus táborának vezérferfiái között hiány esnek is. — Ezt persze kétségkívül nagy veszteségnek kellend tartanunk, de az elvnek győzelméért még erre a nagy áldozatra is készen kell lennünk, készen kell lennie a szabadelvű pártnak és a kormányának.

Az elvnek győzedelmét pedig ezuttal annál nagyobb és dicsőbb eseménynek kell tartanunk, mert a liberalizmus diadala egyuttal teljes és végleges veresége az ultramontan reakciónak. Az egyházpolitikai javaslatok a szabadelvűség és a klerikalizmus közötti legelkeseredettebb harcra idézték elő, illetve a klerikalizmust a legkétségbeesettebb támadásokra indították a liberalizmus ellen, a minek folytán a küzdelem kimenetele egyjelentőségűvé vált avval, hogy a győzelmes felet illeti meg a hegemonia ebben az országban.

Most már nem lehet kétség az iránt, hogy a domináló helyzet kit fog megilletni ezután, a liberalizmust-e vagy az ultramontanizmust? Mi ugyan evvel Wekerle Sándor miniszterelnök bécsi utazása előtt is

tisztában voltunk, mert hisz az előzmények után, melyeket a korona az egyházpolitikai program tekintetében tanusított, egyenesen kizártnak kellett tartani azt, hogy a legfelsőbb szentesítés az egyházpolitikai javaslatoktól megtagadtassék. Mindazáltal a szentesítésnek bizonyos kérése, aminő bizony máskor is már előfordult, de csekélyebb jelentőségű ügyekről lévén szó, föl nem tűnt, ezuttal a szokottnál visszásabb helyzetet teremtett a kormány számára és pedig annál is inkább, mert a klerikalizmus sietett a szankciónak késését a saját érdekében a lehető legmélyebben kiaknázni. Ez az agitáció idézte elő azt a helyzetet, hogy Wekerle Sándor, tekintettel arra, hogy bizalmi jelentőséggel bíró appropriációsális vita előtt állunk, kénytelen volt fölfele is a bizalmi kérdést fölvetni.

Ennek a bécsi utnak eredményeképp ma már biztosra vehető, hogy a szentesítés aránylag rövid idő alatt meg fog történni és pedig az a Wekerle miniszteriumnak fog megadni. Ennek megtörténte után pedig, ami kétség kívül teljesen el fogja venni élet a klerikalizmus izgatásnak, a főrendiházban tárgyalás alá fog kerülni a hátralevő két javaslat, a vallás szabad gyakorlatáról és a zsidó vallás recenziójáról. Akkor tehát a főrendiház ellenzéke a szentesítés hiányát többé nem használhatja föl ellenállása jogosult voltának indoklására, melyet eddig mindig úgy tüntetett föl, mintha a koronának titkos bizalma támogatná.

Hogy mi egyéb fejlemények fognak ezután még kibontakozni, az persze most

még beláthatatlan, de annyi ma már bizonyos, hogy a liberális elvnek diadala csak napok kérdése.

BELFÖLD.

A kereskedelemügyi miniszterium államtitkárává Laskóczy Imre orsz. képviselő, a szabadelvű párt tagja, neveztetett ki. Az erre vonatkozó királyi kézirat már a legközelebbi napokban fog közöltetni a hivatalos lapban. Laskóczy kinevezése képviselői körökben általános meglepetést és örömet kelt.

A válság után.

— Félhivatalos. —

A „Budapesti Tudósító” tegnap kiadásában a legutóbbi napok alatt a politikai szenzációkban dolgozó lapokhoz a következő sorokat intézi:

Bizonyos napilapok, — feltűnő módon éppen azok, amelyek mindig párt nélkülieknek mondják magukat, — valósággal minden szornalitikai felelősségnek fittyet hányó módon terjesztgetnek irányzatos és gyakran gyanúsító ozélatu hamis politikai híreket. A komoly, lelkiismeretes sajtó hivatása ezen tüzelmekkel szemben nem könnyű. A közvéleményt ugyan a mindennapi tapasztalatok szerint az ilyes, bármilyen jól megírt, bármilyen pikánsul megszerkesztett közlemények alig vezetik tévútra, de ha egyiket vagy másikat ezen irányzatos híreknek ismétlik, és még hozzá az egyik lapból a másikba mint tényt veszik át, anélkül, hogy ez megbízható oldalról helyreigazítatnék, úgy ugyanazon lapok örvendezve hirdetik: „Lám, a mi állításunk igaz, hiszen nem is dementálták!” Kicsodának is volna

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Fordult az idő...

— Nagypármnak. 1894. november 29. —

Sok, sok öreg embert
Láttam életemben,
Szának ezer mását,
De még öreg urról
Sohse énekeltem.

Nem lepott meg a tél
Káprázatos bája,
Edesebb volt nekem
Kacagó lánykák közt
A tavasz danája.

S most úgy érzem: fordult
Az idő — vagy én is,
Dalra nyitja ajkam
Az öreg ur arcán
Kandikáló tél is.
S most úgy érzem: fordult,
Mindakettőnk napja,
S újra fiatal lett
A korán megvénült
Ifjú öregapja.

Az ezüst a vén fén
Tavaszi hó fénye,
A mosoly az ajkon
Az elmúlt időknek
Sejtelmes beszéde.

S ha a havat, majd mint
Boldogsága árját
Örömkönyvnyé válna
Cseregdedni látom:
Megfürödvé benne
Visszanyerem újra
Korán elvirágozt
Drága ifjuságom!

HRABOVSKY LAJOS.

Az ordonnance.

— Guy de Maupassant. —

A tisztekkel telt temető olyan volt, mint a virágos mező. Sipkás, vörösnadrágos, arany paszomántos és gombos katonák, karddal és vezérkari övvel oldalukon, brandenburgi vadászok és huszárok jártak-keltek a sírokon, melyeknek fehér vagy fekete keresztjei szomorúan nyújtották ki vas, márvány vagy fa karjaikat, a halottak eltűnt népe fölött.

Limousin ezredes feleségét temették. Két nappal előbb fult a vízbe fürdés közben.

A temetésnek vége volt, a papok eltávoztak, az ezredes azonban, kit két tiszt támogatót, megállt az öreg felett, melynek fenekén még látta a faburkolatot, ez takarta fiatal feleségének már eltorzult testét.

Az ezredes majdnem öreg ember volt, sovány, ősz szakállu, a ki három évvel előbb vette nőül bajtársának, Sortiz ezredesnek halála után árván maradt leányát.

A kapitány és hadnagy iparkodtak elvezetni főnöküket, ki karjaikra támaszkodott. Ott maradt, szemében köny csillogott, melyet hősiesen visszafojtott és halkán susogta: „Nem, nem, még egy pillanatig nem!” ott akart maradni, fölfele hajolva az üregnek mely feneketlen örvénynek tűnt fel hol szíve, élete és minden, mi megmaradt neki ez életben, összezuva fekszik!

Hirtelen Ormont tábornok közeledett hozzá; megfogta karját és majdnem erőszakkal vont el: „Menjünk, menjünk öreg bajtárs, nem kell itt időzni!”

Az ezredes engedett, baba tért. Mikor belépett dolgozó szobájába, íróasztalán levelet pillantott meg. Kezébe vette, meglepetésében, izgatottságában majdnem lerogyott, megismerte nejeének irását. Es a levél bélyegén ugyanazon nap datuma. Fölbontotta és ez állott benne:

Apa!

— Bocsásson meg, hogy most is apának nevezem, mint hajdan. Mikor kezébe jut e levél, halott leszek a föld alatt. Akkor talán meg fog bocsátani.

— Nem kívánom felizgatni, sem hibámat kisebbiteni. Csak a tiszta valóságot akarom teljesen elmondani, a nőnek teljes őszinteségével, aki öngyilkossá lesz egy óra múlva.

— Mikor nőül vett, nagy lelkűségből, hálaból menten önhöz és szerettem a kis leány teljes szívével. Szerettem önt, mint szerettem apámat vagy jobban; egyszer, mikor térdén

elég ideje és tere arra, hogy mindennap demantálja ezt a sok valótlanságot és lehetetlenséget. Remélhetőleg ezek a nagy tulzások maguk fogják megadni az orvosszert, mert a közönség utóvégre se fogja megengedni, hogy folyton megtévesztessék és a sajtó tekintélyének érdekét szolgáló dolog volna, ha ezen lapok eddigi módszerükkel ezen irányban felhagynának.

Ezután az introdukció után magára a helyzetre vonatkozólag a következőket írja a félhivatalos:

Minket hosszas tartózkodásunk után e véleményünk kinyilvánítására az a tény indított, hogy tegnap és ma több lap egész komolyan merészkedik állítani, hogy Wekerle miniszterelnök arra az esetre, ha a főrendiház a még elintézetlen két egyházpolitikai törvényjavaslatot elvetné, vagy módosítaná; e módosításokba bele szándékozik menni, illetőleg a törvényjavaslatokat egyszerűen le akarja venni a napirendről, habár amint ugyanezen lapok még kegyesen megengednek, ebben az esetben néhány miniszter, így különösen Szilágyi Dezső és Hieronymi miniszterek, felvetik a tárczakérdést, és oda hagyják a kabinettet. Egészen eltekintve attól, hogy nagyon sajátos inszINUÁCIÓ az, amelyet a szabadelvű párttal szemben támasztanak, hogy tudniillik reformprogramjának és elveinek integráns alkatrészét hajlandó volna egykönnyen feláldozni csupa előzékenységből az ultramontan ellenzék iránt, egészen megmagyarázhatatlan dolog, hogyan merészkednek éppen Wekerle miniszterelnöknek imputálni ilyet, akinek elvhűségéhez talán mégse férhet kétség. Nem akarjuk egyébiránt nagyon tragikusan venni a dolgot. Minden valószínűség szerint kifogyott e lapok találatkonyságának összes dus anyaga, és így nem állják a gyanúsítás mérgező eszközeihez nyulni. A még el nem intézett két egyházpolitikai törvényjavaslat elejtéséről, vagy elvi módosításáról a mostani kormány és a szabadelvű párt részéről egyáltalán nem lehet szó.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, november 29.

Kezdeté délelőtt 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső br.

Jegyzők: Perczel Béni, Schöber Ernő és Bartók.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Lukács Béla, Festetics, Szilágyi, Hieronymi és Eötvös miniszterek.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Görgey Béla előadó jelenti, hogy az állandó igazoló bizottság Csáky Albin gr. (Eljenzés.) megbízó levelét rendben találta.

A 30 nap fentartásával igazolták.

A magyar hajózási vállalat.

Apponyi Albert gr. felelőssége tudatában indokolni akarja szavazatát. A miniszter utalt arra, hogy egy párt bizalmi embereinek megmutatta a szerződéseket. Ez a párt a szóló és a kik megnézték az iratokat, azok egyike szóló volt. Gazdasági szempontból a javaslat sokkal fontosabb, mint ezen a téren sok más akció, s ezzel az akcióval szemben szóló kénytelen pártja álláspontját indokolni. Kétségtelen, hogy a szervezendő társulat horribilis szubvencziót kap, amely ugyan nem jogosulatlan, de komolyan megfontolandó, hogy vajon az áldozatokkal arányban áll-e az egyenérték, amit kapunk? (Helyeslés balfelől.) Ez az egyik szempont. A másik szempont a magyar magánhajózás szempontja, amely tetemes forgalmat képviselő tényező. Ez a nagy hazai érték figyelembe veendő s ajánlatos volna ennek módot nyújtani, hogy belépessen az új vállalatba. Ez a javaslatteher számlája, amelynek súlyos voltát senki sem tagadhatja. Erre való tekintettel is feltétlenül szükséges, hogy ismerjük az ügy minden fázisát, mert e nélkül lehetetlen a nagy terhek elvállalására. — Ugy vagyunk ezzel a javaslattal, amint az angol külügyminiszterrel volt a hármasszövetségről szóló memorandummal. Amikor Beust londoni nagykövetségünk azt át adta neki, a külügyminiszter azt felelte, hogy meg kell fontolnia nagyon, mert a szövetséghez való hozzájárulás nagy felelősséggel jár. Beust erre azt felelte, hogy a megfontolás szükségét ismeri, mert a hozzájárulás tényleg nagy felelősséggel jár. De egyben figyelmeztette, hogy ha a hozzájárulás felelősségterhes, nem kevésbé fontos ennél — a hozzá nem járulás is. Egészen így vagyunk ezzel a javaslattal is. Nagy felelősség a megszavazása és nagy fe-

lelősség visszavetése egyaránt. Annál inkább szükséges tehát tudni a viszonyt, amelyben ez a vállalat a Dunagőzhajózási társasággal állani fog, mert csak a viszony ismerete alapján ítéltethetjük meg a helyzetet. Ne kívánja tehát a kormány, hogy a lényeg ismerete nélkül mondjanak a képviselők ítéletet ebben a nagyfotosságu kérdésben. Szóló és Horánszky megtekintvén az iratokat, nem találtak azokban olyan dolgokat, amelyeket a diszkreczió közzé tenni tiltana. Másrészt azonban meggyőződtek arról, hogy csak úgy betekintés által nem győződhetnek a dolgok lényegéről, mert ahhoz hosszabb tanulmány kell. Ezért nyújtotta be Ivánka a párt határozati javaslatát. Ha a kormány nem enged, ebben az esetben a kormány javaslata ellen kénytelen szavazni. (Helyeslés a baloldalon.)

A vitát bezárták.

Ivánka Oszkár mint az egyik határozati javaslat benyújtója a zárszóval élve, kijelenti, hogy a képviselők mintegy processzióban járnak az előadóhoz a szerződések megtekintésére, az ellenkezik a képviselőház komolyságával. A közvélemény megnyugtatóra is szükséges a szerződések bemutatása s ez a legkevesebb, amit a minisztertel követelhetnek. Kéri határozati javaslatának elfogadását.

Lukács Béla kereskedelmi miniszter először is Apponyi Albert gróf beszédével foglalkozik, ki két szempontból, a pénzügyiből és a Dunagőzhajózási társaság és az új vállalat közti viszonyból bírálta a javaslatot. Először az utóbbival foglalkozik. Az új hajózási vállalat díjszabási tekintetben teljesen alá lesz rendelve a kormánynak, míg a D. G. T. teljesen független lesz. Az új vállalat 7 százalékon telli jövedelmének fele a szubvencionáló államot illeti meg. Ha tekintetbe vesszük a magánhajózási vállalatokat, melyek kereskedelmi szállítással foglalkoznak, akkor azok száma igen csekélyre redukálódik s mindössze két-tőre háromra megy azoknak száma, melyek az új vállalatba beolvashatók lennének, mely eszmétől a miniszter nem idegenkedik, de kötelező ígéretet sem tehet.

Attér a Dunagőzhajózási és az új társulat közti kartellra. Ennek a kartellnak nagyobb fontosságot tulajdonítanak, mint kellene. Ez a kartel csak hét évre kötött és így rövid idő múlva revízió alá lesz vehető. Apponyinak megjegyzi, hogy az államvasutak is kötnek kartelleket a többi közlekedési vállalatokkal, mert ezt a forgalmat megköveteli. Megjegyzi, hogy kartell már létezett a D. G. T. és a M. A. V. közt s most csak a forgalom rendezése céljából vonják be az új vállalatot a megállapodásokba. Megjelöli azokat a szállítási ágakat, melyekre nézve a forgalom rendeztetett s bizonyítja, hogy az a megegyezés közgazdasági érdekeinknek nem csak nem árt, sőt

ültem és ön megcsókolt, azt mondtam önnek „Apa!” akaratlanul is. Szívemből jött e szó, önkénytelenül, őszintén. Ön nevetett és azt mondta: „Nevezd mindig így, -gyermekem ez örömet okoz nekem.”

— Ebbe a városba jöttünk és — bocsáson meg, apa szerelmes lettem. Oh sokáig, majdnem két évig állottam ellent, értsen meg jól, majdnem két évig és akkor engedtem, bünye, bukott nő lettem.

— És ő? nevét nem fogja kitalálni. Erről nyugodt vagyok, mert két tiszt volt szüntelen velem és ön ezeket nevezte el bolygó csillagaimnak.

— Apa! ne törekedjék megismerni őt, ne gyűlölje. Azt tette, mit az ő helyében bárki is tett volna és aztán biztos vagyok róla, szívéből szeretett.

— Hanem hallja csak — egyszer találkoznék volt kijelölve a szigeten; ismeri a kis szigetet, ott a malom mögött. Nekem uszva kellett oda mennem, ő meg a cserjésben várt és ott maradt estig, hogy senkise vegye észre távozását. Már éppen oda értem, mikor a bokrok szétváltak és észrevettük Fülöpöt, ordonance-át, a ki meglepett.

Ereztem, hogy elvesztünk: hangosan el-sikoltottam magam, ekkor azt mondta barátom: „Térjen vissza uszva, csendesesen kedvesem, hagyjon magamra ezzel az emberrel.”

Távoztam, oly izgottan, hogy majdnem belefuladtam és haza tértem várva, hogy valami rettenetes dolog fog történni.

Egy óra múlva a szalon folyosóján találkoztam Fülöpkel, így szólt hozzám halk hangon.

— Szegény atyára állok asszonyomnak, ha át-

adni való levele van. Megértettem, hogy eladó volt és barátom megvette.

Atadtam a levelet csakugyan minden levelet.

Elvitte és elhozta a válaszokat. Körülbelül két hónapig tartott ez. Biztunk benne mi, mint a hogy bizott benne ön. Es hallja most, apa, mi történt.

Egyszer azon a szigeten, a hova uszva mentem, ott találtam ordonance-át. Ez az ember várt reám, kijelentette, hogy elárul önnek és az általa hozott leveleket önnek adja át, ha nem engedek vágyaimnak.

Oh apa, atyám, féltem, gyáván féltem, kivált öntől, a ki oly jó és a kit én megcsaltam és féltettem — ön megölte volna — és talán magam miatt is félttem, nem tudom el voltam kábulva, kétségbe-esve, azt hittem, hogy megvehetem másodszer is ezt az alávaló nyomorultat, a ki — oh minő szegény! szeretett...

Olyan gyengék vagyunk mi nők, hamarabb veszítjük el fejünket, mint önk. És aztán, ha már egyszer elbukunk, mindig mélyebb-mélyebbre süllyedünk. Tudtam-e mit csinálnak? Azt tudtam, hogy kettőjük közül valamelyik meghalna... s én engedtem e vadállatnak.

Láthatja apa, nem iparkodom magamat menteni.

Aztán később, később az történt, a mit előre kellett volna látnom — rettegésbe tartva újból és újból hatalmába kerített. Szeretném volt ő is, mint a másik. Oh, szörnyű, irtószatos ez, apa.

Ekkor így szóltam magamban: Meg kell halnom. Elve nem akarok bevallani ilyen bűnt.

Halva mindent merészelek. Nem tehetek mást, meghalok, semmi sem bír tisztára mosni,

nagyon beszennyeződtem. Nem bírok szeretni többé, sem engem nem szerethet senki, úgy tetszik, mintha mindenkit bepiszkolnék, a kivel kezet szorítok.

— Most mindjárt fürödni megyek és nem térek vissza többé.

Ez önnek szóló levelemet kedvesem juttatja kezébe. Halálom után jut kezébe és nem érte meg belőle semmit, teljesíti utolsó óhajomat és kezébe juttatja. Ön olvasni fogja, mikor a temetőből visszajön.

— Isten veled, apa, nincsen több mondani valóm. Tegyen óhajomásom szerint, bocsáson meg.

Az ezredes letörölte izzadt homlokát. — Nyugodtsága, a csatanap hidegvérűsége hirtelen visszaszállott lelkébe.

Csengetett.

Egy szolga jelent meg.

— Küldje be Fülöpöt — szolt.

Aztán kihuzta az íróasztal fiókját.

Magas, vörös bajuszu, gonosz arczu, ravasz tekintetű katona lépett be nem sokára.

Az ezredes merően nézett szemébe.

— Meg fogod mondani feleségem szeretőjének nevét!

— De ezredes ur!...

Az ezredes kezébe vette a nyitott asztal fiókjából a pisztolyt.

— Gyorsan, hamar, tudod nem szoktam tréfálni.

— Nos hát!... ezredes ur, Saint Albert kapitány az!

Alig hogy kimondta e nevet, villámlás vakította el szemét és homloka közepén golyótól átfurva, holtan bukott arczára.

használ. I v á n k a azon tegnapi megjegyzésére, hogy az új vállalat létesítésével a D. G. H. T. részvénytársulat részvényei emelkednek, megjegyzi, hogy arról a törvényhozás nem tehet, arra nem foly be. (Felkiáltások balról: Dehogy nem!) Az a fő, hogy az új társulat az ország érdekeinek megfelelő, jó legyen. A szerződésre vonatkozólag megjegyzi, hogy azt a pénzügyi bizottságban bemutatta, azonkívül minden képviselő betekinthette azt az előadónál. Ivánka javaslata nem jelent mást, mint a tárgyalás elhalasztását ez pedig nem jelentene mást, mint a vállalat létesítésének veszélyeztetését. Ha az egész Ház kívánja, bemutatja a szerződéseket, de ismét figyelmeztet arra, hogy eztüzeti szempontból veszélyesnek tartja. Kéri a törvényjavaslat elfogadását.

Elnök elrendeli a benyújtott két határozati javaslat felolvasását, azután elrendeli a szavazást.

A többség a javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

A részletes tárgyalás első szakaszánál fel szólal

Sima Ferencz, a ki könnyelműségnek tartja, hogy a magyar államvasutak hajóparkját 10 ezer forintért bérbeadták az új vállalatnak s erre vonatkozólag a szerződés 19-ik §-ához módosítást indítványoz.

Elnök: Ezt talán akkor tenné meg a képviselő ur, mikor a szerződésre kerül a sor. (Felkiáltások: Ide tartozik!)

Sima Ferencz: Még nem fejeztem be beszédemet, tehát kérem kell az elnök urat, ne korlátozzon.

Elnök: Az ilyen figyelmeztetéseket nem fogadom el. (Helyeslés.)

Sima Ferencz ezután hosszabban beszél s benyújtja határozati javaslatát.

Elnök: Várom a határozati javaslatát (Sima átadja azt a terembiztosnak) Be méltóztattott beszédét fejezni? (Derűtség.) Kérem hát ezt jelezni. (Zajos derűtség.) Azután kimagyarázza, hogy ő neki nincs szándéka senki szólási jogát sérteni.

Lukács Béla kereskedelmi miniszter megjegyzi, hogy Sima módosítása nem volna célravezető. A M. A. V. hajóparkját különben 20 év múlva a vállalat jókarban tartozik visszaadni.

Elnök az első §-t elfogadottnak jelenti ki Sima módosításának mellőzésével. A javaslatot holnap harmadszori felolvasásban tárgyalják.

Az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után elnök az ülést megnyitja.

A Vigzsinház.

Földváry Miklós előadó ismerteti a magyar Vigzsinház részvénytársulatnak adandó 200,000 frt kamat nélküli államkössönrről szóló javaslatot, amelyet elfogadásra ajánl. (Helyeslés.)

Fenyvessy Ferencz a pénzügyi bizottság nevében ajánlja elfogadásra a javaslatot.

Szederkényi Nándor a függetlenségi és 48-as párt nevében beszél. Várta volna, hogy az előadók elmondják, hogy mi is az a Vigzsinház? Kik az alapítói? Mi a célja? (Közbeszólás: Mulatás.) Azt látja, hogy itt az országunk behálózásáról van szó, kétszáz ezer forintig. Miféle biztosíték van itt, kétszáz ezer a 200,000 frt el nem vész? Fejtegeti, hogy erre nézve nincs biztosíték. Magyar színháznak nevezik azt a színházat, de nincs biztosíték arra, hogy öt év múlva ez a színház teljesen nem lesz-e németté. Mivel akadályozzák meg ezt? Van erre biztosíték?

Fenyvessy: Lesz!

Szederkényi Nándor a leszre nem ad semmit. Hallatlan dolognak tartja azt, aminő még alkotmányunk helyreállítása óta nem történt. Szükséges kulturális céljainkra sincs pénz. És erre az ismeretlen valamire akarnak most 200 ezer forintot kidobni. Tagadja, hogy az idegenforgalom emelésére erre a színházra szükség volna, mert az idegen nem jön azért Budapestre, hogy a maga anyanyelvét egy elfajult művésznőtől hallja. (Derűtség.) A javaslatot nem szavazza meg.

Makfalvy Géza: Mig mindennapi szükségletünkre sincs elég pénz, addig fényűzési dolgokra nem áldozhatunk. Van szükség egy 4-ik színházra, de amely a magyar nemzeti célokat szolgálja kizárólag. Erre pénzügyi viszonyaink dacára hazafui lelkesedésből szavazná meg a költségeket. A főváros törvényhatósága sem szavazta meg ezen vegyes nyelvű színházra a kért szubvenziót. Lehet-e

olyan intézetet a törvényhozásnak támogatni, mely a főváros magyarosodását nem fogja előre vinni. A javaslatot nem fogadja el.

Budapest, november 29. (Saját tudósítónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sürgönyzi:

Iókai elfogadja a javaslatot, mert a magyar színészet sokkal izmosabb, sem hogy féltetni lehetne néhány idegen nyelvű előadástól; de ennyivel tartozunk az idegeneknek.

Bartók nemzeti szempontból ellenzi a javaslatot.

Hieronymi utal arra, hogy a 350 előadásból csak 50 lesz idegen nyelvű; tehát aggodalomra nincs ok.

A vitát holnap folytatják.

IDÓJÁRÁS.

Légnymás: reggel 7 órakor 770,2 milliméter, délután 2 órakor 769,0 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 2,0, délután 2 órakor C° + 3,9. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor EN. 2, délután 2 órakor N. 4. Felhőzet: reggel borult, délután borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Fanatizmus és butaság.

— A „Magyar Állam”-ból. —

Alakoskodás, fanatizmus és butaság. Wekerle Sándor miniszterelnök világos nyilatkozatait bécsi útja eredményéről csűrös-csavarással fordít el a tulajdonképpen ultramontan érdeket szolgáló napisajtó. Mert válságot jósoltat folyton, mióta csak a Wekerle-kabinet megalakult: ezt a kedves témáját variálja a legalakoskodóbb módon. — Egyszer Wekerlét akarják kijátszani a szabadelvű párt ellen, — gyanúsítván őt, hogy a párt háta mögött fuziót készít elő; másszor arról beszél, miféle mesterkedések folynak a jelenlegi kabinet egyes tagjai ellen; de mindig untalan vissza-visszatér arra a perfid ráfogásra, hogy magában a szabadelvű pártban oly iránylatok, frakciók, avagy isten tudja miféle különleges törekvések volnának, amelyek hol magát az egész kabinettet, hol annak egyes tagjait lehetlenné kívánnák tenni. Megannyi nem egyéb irányzatos hazugságnál. A szabadelvűpárt igen jól tudja, mire céloz az ellenzéki sajtónak ez az alakoskodása, s úgyet sem vetve a folyton szőtt hírlapi intrikákra, ma ép úgy, mint azelőtt, teljes bizalommal övesi körül Wekerle Sándort és kabinetjét. Ezt a bizodalmat ép oly kevésé fogja megtevésztetni az alakoskodás, mint a miként biztosra vehető, hogy a szabadelvűséget diadalmas előnyomulásában fel nem tartóztathatja az a fanatizmus, mely örjögésében tombol, szitkozódik és átkozódik ma már nem csak a kormány, de a magyar király fölött személye ellen is.

Aranygyapjas gróf Zichy Nándorék hadseregének lapja a „Magyar Állam” tegnap a következőket írja:

„Minket az egész válság hidegen hagy. Ha a korona megerősítvén a gonosz javaslatokat, a szabadságharcosok karmaiba veti magát, nekünk kötelességünk, hogy a dinasztia, a jövő dinasztiaját megmentjük. A mely pillanatban ez bekövetkeznék, mi szeretetünk egész erejével munkálkodnánk, hogy a pragmatica sanctio alapján jövő új királynak becsületes viszonyokat szerezünk kormányának kezdetére.”

Ily jellemezhetetlen kifakadásokat csak olyanok engedhetnek meg maguknak, a kik saját beszámíthatatlanságukkal a megvetés semmibevételére spekulálnak.

Igy írja ezt a „Nemzet”. Válgék pediglen dicsőségükre Zichy gróf uréknak a „Magyar Állam” ostoba alakoskodása!

Mangra ur ismét szerepel.

— Román gyűlés Nagyszebenben. —

Megint fészkelődtek az oláh tulzók. Mint már táviratban hoztuk, Nagyszebenben találkoztak és ott panaszkodtak el egymásnak képzelt sérelmeiket, ott agyarkodtak a haza ellen. Maguk az értelmesebb románok is tiltakoztak az összeverődött gyűlés ellen. Mocsonyi Sándor cikkezett ellene; a Drep-

tatea kijelentette, hogy ez egy felületesen rendezett összejövétel, mely nem beszélhet a román nép nevében és anarchisztikus irányba akarja vinni a románok politikai szervezetét. A brassói „Gazeta Transylvaniei” szintén hangsúlyozta, hogy csak az összes román választók által kiküldött bizalmi férfiak jogosultak határozathozatalra, a mostani gyűlést pedig nem szokásos rend szerint szervezték, hanem csak 160 román választó hívta egybe.

A Gesellschaftshaus tágas termében nyílt meg az értekezlet.

Mintegy hét-nyolczszázan gyűltek össze leginkább a Bánságból, Biharból és Szilágyságból. Az Erdély különböző pontjairól, de főleg Szebenből és környékéből érkezett résztvevők javarészt köznép képezi, az intelligensebb elemekben tulnyomó a papság.

Mocsonyi Sándor és táborokara nem jelent meg.

A nagyszebeni és a szebenmegyei hatóságot ez alkalommal nem egy, hanem három tisztviselő is képviselte és pedig Drottleff helyettes polgármester, Simonis rendőrkapitány és Traján megyei aljegyző. Zsurnaliszták is voltak jelen. Hölgys kevés volt, egyáltalán a gyűlés számbeli és értelmi súlyban, valamint lelkesedésben is jóval elmaradt az eddigiek mögött.

Mangra Vazul aradi pap nyitotta meg az ülést olvasott beszédében, előadván, hogy a gyűlés tárgyát ama belügyminiszteri rendelet képezi, mely a román partot felosztalta.

Beszéde végén Mangra a gyűlés elnökétől Popovics Mihály orsovai esperest ajánlotta, ki élénk éljenzés közt foglalta el az elnöki széket.

Russu János hírlapíró, a gyűlés egyik tevékeny rendezője, most javaslatot terjesztett be a tisztikar többi tagjainak megválasztására nézve, kiket meg is választottak.

Ugyancsak Russu is proponálta egy ötven tagu bizottság alakítását, mely a kitűzött tanácskozási tárgyra vonatkozólag határozati javaslatot terjesztessen a plénum elé. Russu fölolvasta az ötven nevet és ezzel megtörtént a bizottság megalakítása is.

Mintán a bizottság elvégezte bizalmasabb tanácskozását, d. u. 1 órakor folytatták az értekezletet. Ekkorra a terem és a karzat közönsége felszaporodott mintegy ezerre, de most már a hallgatóság négy ötöde a köznépből telt ki.

A határozati javaslat benyújtása előtt Russu olvasott szenvedélyes hangú indoklást, mely az előbbi nyugodt hangulatot izgottabbá tette s mely nagy tetszést aratott. A zaj sürűbb, erősebb lett és a magyarok hatalom-kezelőinek emlegetésénél nem egyszer hangzott: „Kutyák! Cine mintye!” stb.

Magát a rezolúciót Trutia Péter olvasta föl. Nyolcz pontból áll és így hangzik:

1. A gyűlés kijelenti, hogy a miniszter rendelte a központi bizottság fölölátása tárgyában a kormány ellenes, annak semmiféle törvényben alapja nincs és a leghatározottabban visszautasítja azt a föltevést, mintha meghajolna a rendelet előtt és a román nemzet politikai működését a kormány önkényétől tenné függővé.

2. Ragaszkodik eddigi programjához és teljes bizalmát fejezi ki a központi bizottság tagjai iránt.

3. Tiltakozik mindennemű üldözések ellen.

4. A memorandum-pórt az egész román nemzet ellen intézettnek tekinti.

5. Elitéli a magyarosítás céljából alkotott törvényeket, rendeleteket és intézkedéseket.

6. Elhatározza, hogy az egybehívandó nemzeti kongresszuson részt fog venni.

7. Köszönetét fejezi ki a külföldi sajtónak, a román államférfiaknak, diplomatáknak és testvéreknek, kik a románok ügyét támogatják.

8. Tiltakozik ama gyanúsítások ellen, mintha a román nemzeti párt irredenta célokat követne.

Többek föl szólalása után a rezolúciót nagy lelkesedéssel elfogadták és a gyűlés 2 órakor bezárult. A tömeg a „Dreptatea romane” izgatódal éneklése közt oszlott szét.

IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorológiai intézetek Aradra küldött évi iratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— November 30. —

Hűvös. — Helyenként esapadék.

HIREK.

November 30. Péntek. Róm. kath. naptár: András. — Protestáns naptár: András. — Görög-keleti naptár (november 18.): Plátó. — A nap két 7 óra 9 perces, nyug-szik 3 óra 57 perceskor.

Szabadságharczi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Felolvasó estély.

Az őszi szezon ünnepélyes megnyitását az szokta nálunk jelezni, hogy hazatér a hegyaljáról a publikumnak nagyobbik része; magazin-kupolája, de belől annál fényesebb színházunkban pedig megkezdődnek az előadások.

Ilyen ismertető jele a téli időnynek is van. Az első határkö benne a Kölcsey Egyesület felolvasó-estélye. Azután pedig bála, bál, vigalomra vigalom következik, hol jótkönyv célra, hol meg a saját mulatságunkra, már a mint a körülmények magukkal hozzák.

Ezek után konstatálhatjuk, hogy a téli szezon a mai nappal kezdődik, a mennyiben ma a délután fél 5 órakor lesz a Kölcsey Egyesületnek az idei ciklusban első felolvasó estélye. Mint rendszeren, ezuttal is a városháza pompás dísztermében folynak le ezek az élvezetes összejövetelek, melyek a következő napokra vannak kitűzve: Nov. 30., decz. 15., decz. 29., jan. 5., jan. 12. és jan. 19.

Az egyesület a belépti díjakra vonatkozólag következőképp intézkedett: Családjegy az összes felolvasásokra 3 frt., Személyjegy 1 frt., 50 kr. Személyjegy egy felolvasásra 80 kr. Deák-jegy a karzaton az összes felolvasásokra 50 kr., egy felolvasásra mindössze 10 kr. Jegyeket lehet kapni Krispin József, ifj. Kleim Mór és Révész Nándor könyvkereskedésében.

A mai estély műsora a következő:

1. „A magyar királynék Arad városa történetében.“ Felolvassa: Szondy Béla ur.

2. „A hűség“, keringő Ölschlegeltől, éneklő Mágori Ida urhölgy, zongorán kíséri Schönthai Gyula ur.

3. Novella, Herczeg Ferencztől, felolvassa Fényesi Emil ur.

— A hivatalos lapból. A király Munkácsy József nyugalmazott megyei központi kiadósnak, sok évi hű és buzgó szolgálata elismerésül, az arany érdemkeresztet adományozta.

— Uj ezredtulajdonosok. Mint a hivatalos lapban olvassuk, a király Forinyák Gyula altábornagyot, a magyar királyi honvédség főparancsnokának adatlását, a 36. sz. gyalogezred tulajdonosává; mádi Kovács György altábornagyot pedig a 6. hadtest parancsnokát és parancsnokló tábornokot Kassán, a 12. sz. gyalogezred tulajdonosává nevezte ki.

— A négy- és husz krajczárosok utolsó hónapja. Wekerle Sándor dr., a pénzügy-miniszterium vezetésével megbízott miniszterelnök körrendeletben adja Aradmegye és Arad város közönségének tudomására a négy- és husz krajczárosok halálát. A rendelet szerint a magán forgalomban ez év december 31-ig lehet csak az említett váltópénzekkel fizetni, az állami pénztárakban pedig ettől a naptól számított egy évig fogadják még el ezt a két váltópénzt. 1895. december 31-ike után tehát sem névértékben, sem anyagértékben nem fognak már járni a négy- és husz krajczárosok.

— Az új marosvölgyi vasutról — melyről már megemlékeztünk — a következőket jelent a „Pesti Napló“: Az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak igazgatósága elhatározta, hogy arad-borossebes-gurahonosi vonalát, mely az erdélyi Eroszhegyes lábánál végződik, összeköttetésbe hozza a Magyar Államvasutak arad-tővisi fővonalával. E terv keresztülvitelére a gurahonosi vonalat mintegy 70 kilométerrel megfognak hosszabbítani. Az új vonal a már elkészített tervszerint Gurahonostól Nagy-Halmágyon át Hunyadmegyébe vezet, s itt Ternova, Körös-Bánya, Bród és Boicza állomások érintése után egy építendő Maros-hidon áthaladva, Dévánál fog az Államvasutak vonalába torkolni. Az igazgatóság már meg is tette a szükséges lépéseket, az építésre vonatkozó engedély kieszakölésére.

— A vértanuszobor rácozata. Részletesen megírtuk lapunk tegnapi számában a vértanuszobor-rácozata ügyében tartott ülést, mely Stoll Béla, jeles fiatal műlakatosunk tervét fogadta el kivitelre. A rácozat 7387 frt 52 krba fog kerülni, mivel Stoll Béla az előirányzott összegből két százalékot (s nem mint tegnap írtuk 20 százalékot) elengedett. A pályanyertes mű kiviteléhez Stoll Béla már a jövő hó elején hozzáfog.

— Nyugdíjba menő százados. Witéz Agoston I. oszt. századosnak az aradi cs. és kir. 33. sz. gyalog ezredben a föltűzsgálat eredménye alapján mint rokkantnak a nyugállományba helyezése alkalmából, az őrnagyi jellegűt ad honores díjmentesen adományozta a király.

— Az aradi tanítóképző. A közoktatásügyi miniszter leiratot intézett Arad városához, melyben tudatja a város közönségével, hogy az aradi állami tanítóképzőnek új épületet akar emeltetni és internátussal egybekötöni, ha a város az építkezésekhez 30 ezer frttal járul; ha egy és fél holdnyi területet ad az épületnek és a gyakorló kert részére 5—6 holdnyit. A város a kérdést megvitatás és javaslatétel végett egy bizottságnak adta ki. Ha Arad városa a miniszter kérelmét nem teljesíti, akkor a tanítóképzőt Nagy-Becskekre helyezik, mely város a kért hozzájárulást már előre is megszavazta.

— A nagyváradi apáca-kérdés. Mint Nagyváradról nekünk telegrafálják, a nőgyesület az apácakérdést, mely évek óta felekezeti viszály okozója volt, Gerliczy Félixné indítványára levette a napirendről. Az apácák alkalmazása ellen tudvalevőleg Tiszta Kálmáné harcolt.

— András napja. Ma van András-napja. Egyszerű konstatálása a kalendárium egy pontjának, mely sok költséget kívánja a Bandi, Endre, Andor, András névre haligató uraknak. De volt is saj az este mindenfelé a városban. Emit vidám zenész, amott hangos ének hangzott fel jelöl annak, hogy kiki tudatában van az ünnepszamba menő névostély méltóságának. Mert hát csakugyan ünnep ez az András-napja. A hó végére esik, a mindjárt a következő reggelen felvirad a váravártelős.

— A szárazéri társulat ártérületének osztályozása. A szárazéri társulat miniszteri biztosa, az érdekeltségnek adott ígérteit beváltandó, utasította a társulat igazgatóját, Füzesséry Kálmánt, hogy készítsen memorandumot, mely feltüntesse az igazgatói javaslatot, valamint az osztályozó bizottság által megállapított elvek alapján készült munkálat eredményeit. Ennek megtörténtevel 1895. évi január havában a miniszteri biztos a szárazéri társulat összes érdekelteit egybe fogja hívni, hogy így az érdekeltség véleményét meghallgatva és figyelembe véve, igazságos és méltányos határozatát meghozhassa.

— Der Neu-Arader Rothe-Kreuz-verein veranstatet Samstag den 1. Deczember 1894. zu Gunsten der armen Schulkinder im Saale zur „Traube“ ein Concert, wozu hiemit an alle P. T.

edlen Menschen-freunde die höfliche Einladung ergeht... Ezt adja tudomásunkra egy hozzáunk beküldött „Einladung“, a mely ékesen tanuskodik a mellett, hogy Uj-Arad még mindig nem akar magyarosodni s nagyon idején volna már, hogy Aradhoz csatoltassék. A ki különben közelebről érdeklődik a „Neu-Arader Rothe-Kreuzverein“ koncertje iránt, annak megmondhatjuk még, hogy az „Arangirungs-Comité“ értesítése szerint a varjasi zenekar szolgáltatja ezt a kiváló élvezetet s hogy a belépti díj 1 korona. Mi pedig reméljük, hogy a P. T. „Verein Ausschuss“ a magyar vöröskereszt egylet nevében ezentul magyar meghívókat fog nyomtatni és a közönségnek szétküldeni.

— Dynamitrobbanás. Máris Sándor 13 éves szolgáló-legény — mint levelezőnk írja — Czukker Ferencz gurahonosi lakos szolgálatában állott. Folyó hó 22-ikén Czukker Ferencz a padlásra küldte a gyereket, hol az ott levő dynamit gyutacsok egyikét meggyújtva, az felrobbant és a fiún súlyos égési sebeket ejtett. Czukker Ferencz ellen megindították a büntető eljárást, mivel a szerencsétlenségért őt terheli a vétkez gondatlanság.

— Tanügyi hírek. Marton János vingai tanítót a vallás- és közoktatásügyi miniszter nyugdíjazta. Hír szerint Marton most az orczyfalvi r. kath. népiskolánál kapott alkalmazást. — Fényesi Gizella lippai óvónő engedélyért folyamodott az iránt, hogy Lippán kisdodovodát felállithasson.

— Pályázatok. Két gyakornoki állásra a temesvári ítélőtábla kerületében 2 hét alatt; aljegyzői állásra az aranyos-maróthi törvényszéknél 2 hét alatt; aljegyzői állásra a szombathelyi törvényszék területén 2 hét alatt.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Az új műkedvelői kör intézői ma, pénteken este 9 órakor a „Fehér Kereszt“ szálloda földszinti kistermében tartják meg az alakuló közgyűlést előkészítő értekezletet, melyre az érdeklődőket is meghívják.

TANÜGY.

Az iskolaszék ülése.

— Saját tudósítónktól —

Tegnap délután négy órakor Arad város iskolaszéke Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester elnökle alatt ülést tartott. Az ülésen jelen voltak:

Intitőrök: Kálmán, Millig József iskolafelügyelő, Varjassy József, Boros Vida, Bing Vilmos, Pollák Gyula dr, Schusster Illés dr, Szöllősy Károly. Kristyó János. Tarjányi Vilmos, Frint Lajos, Tedeschi Viktor, Reichner Ferencz, Barabás Béla dr, Nesnera Aladár, Brusch Alajos Marschall Lajos dr, Csécsi Imre, Sallay Béla dr, Péterffy Antal, Fényes Dezső, Szontagh Gyula, Avarffy Ferencz dr, Róbitsek Agoston.

Ülés végén Salacz Gyula fájdalommal emlékezett meg a most elhalálozott veterán tanítóról, Némethy Károlyról, s indítványozta, hogy az iskolaszék fejezze ki a halálozott fellett érzett őszinte részvétét. Az iskolaszék ezt elfogadta.

Egyben jelentette az elnök, hogy Némethy állását egyelőre Záray Ödönnel helyettesítette.

Himpfner Béla főgm. igazgató megkereste az iskolaszéket, hogy Matusik Márton tornatanárral a reáliskolában való tanítást annak engedélyezze. Helyeslőleg tudomásul szolgál.

A miniszter az ezredéves kiállítás való részvételre felhívta az aradi polgári iskolát is. A tanártestület kéri az iskolaszéket, hogy a részvételt engedélyezze, s ezzel járó költségeket fedezze. A tanártestület többek közt azt javasolja, hogy a polgári fiúiskola történetét illusztrálva adják ki könyvformában.

Ehhez az iskolaszék Remete Károly felszólalása után elvben hozzájárult s a mű megírására Szöllősy Károlyt kérték fel.

Péterffy Antal a könyv ismertetését kiterjeszteni kíváná az elemi és leányiskolákra is.

A polgármester a kérdés megvitatására egy bizottságot küldött ki, melynek tagjai Millig József, Szöllősy Károly, Fényes Dezső, és Boros Vida.

Roboz Józsefné négy havi szabadságidőt kérelmezett az iskolaszéktől. A kérvényt egybehangzó orvosi véleménynyel támogatja. Az iskolaszék a kért szabadságidőt meg-

adta, ama hozzáadással, hogy ha ez idő alatt egészséget teljesen vissza nem nyeri, a nyugdíjaztatás iránti lépések meg fognak tétetni.

Wagner Agoston, ki a siketnéma iskolában a rajzot tanította, elfoglaltsága miatt lekötözt állásáról. A polgármester a rajztanítással Élias Jakab igazgató-tanítót bízta meg. — Ez intézkedést az iskolaszék jóváhagyólag vette tudomásul.

A kapa-uczai iskola túltömött osztályait az iskolaszék tegnapi határozatához képest amerikai rendszer szerint fogják tanítani.

Waltersdorffer Róza városi segélylyel ovodát tartott fenn, melyet jövő év januárjának végén beszüntet. Ajánlja a felszereléseket a városnak megvételre. Hajlandó a berendezést kétszáz forintért átengedni. Az iskolaszék a megvétel elvileg elfogadta, s a továbbiak megállapítására Salacz Gyula polgármestert és Millig József felügyelőt kérte fel.

Az iskolafelügyelő bejelentette az 1893/94. tanévről szóló terjedelmes jelentést. Tudomásul szolgált. Ebből kitűnik, hogy a múlt évben Aradon 5192 növendék látogatta a községi iskolákat, nem jár a tankötelesek közül 2194 iskolába. A jelentés kinyomtatása iránt az iskolaszék intézkedett.

Boros Vida a tankötelesek mulasztásainak oka után kutatva, felteszi a kérdést, nem volna-e helyes az iskolát nem látogató növendékekről is valami statisztikát készíteni? Esetleg a tankötelezettség szigorubb végrehajtására módot keresni?

A bevételekről szóló jelentés tudomásul vétele, s egyéb kisebb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

A színház műsora:

November 30. (Péntek) Don César de Basan, operetta.

December 1. (Szombat) Szókimondó asszony-ság, színmű, (negyedszer.)

December 2. (Vasárnap) Délután: Tiszteletes arkeservei. Este: Liliomfi.

* Uj énekesnők. A „Nagyvárad“ írja: „Minden optimizmus nélkül elmondhatjuk, hogy a jövő nyáron Leszkay András a legjobb vidéki szintársulatot hozza Nagyváradra, s hol mindezek dacára fittyet sem hederített az ilyen dolgok iránt érzéketlen városi tanács az ő érdekeire és ideszabadított a nyári saison tönkretételére egy téli társulatot. Az eddig szerződött Rétthy Laurán, Sugár Arankán és Sz. Barcs Arankán kívül Leszkay jövő szezónra Margó Zelmát, a nagyvárad közönség egykori kedvencét óhajtja szerződtetni és Erdei Rózsikát, a ki tavaly nyáron szép sikerrel vendégszerepelt nálunk. A két új énekesnő szerződtetése ügyében most folytatja Leszkay az alkudozásokat.“

* Az „egér“ került színre tegnap este szép, disztigvált közönség előtt, s szezónban másodszor. A czimszerepet újra Novák Irén játszotta, ez alkalommal már sokkal nagyobb biztonsággal, s figyelemreméltóbb sikerrel. Színreléptekor a közönség zajos tapsokkal fogadta őt, az orchesterből pedig díszes virágosokot nyújtottak fel neki. Művészi, minden ízében precíz alakítást nyújtott Maxban Fenyvesi. Mellette Delli Emma (Pépa) és Kaczer Nina (Sagancey bárónő) tündek ki. Volt szerepváltozás is, a mennyiben Lubrinz Julia hirtelen beteg lett s helyette Moisandné asszony szerepét Tolnainé játszotta.

* A mai előadás. R. Rétthy Laura betegsége miatt a péntekre hirdetett „Uff király“ továbbra halasztatott — helyette „Don Caesar caraffai gróf“ című kiváló operetta kerül színre a czimszerepben Mezeivel, kinek az nagyon jó alkotása. Kivűle a főbb szerepeket Sugár Aranka, Sz. Barts Aranka, Tolnainé, Rónaszéki, Csátár és Solyom fogják játszani.

* A szegedi színházra alig, hogy kiírták a pályázatot, a vidéki színházgatók közül már is számosan nyújtották be pályázatukat. Az igazgatók közül többek között Ditrói Mór, a kolozsvári nemzeti színház igazgatója is pályázik.

* Amerikai uti jegyzetek. Budapesttől San Franciscoig, írta F. A. L. Zsigmond dr. Budapest, 1895. Ára 4 korona. Fényes kiállítású könyv, igen sok képpel, eleven tollal megírva, kellemes kalauz Amerikán keresztül, mely elvezet a chicagói kiállításhoz is, a divatos fürdőhelyekre, a természet remek szépségeihez. A szerző minden pór nélkül, igazán jegyzeteket vet papírosra, mindenütt eleven benyomást szemléletesen írja le, megfigyeli az embereket, a dolgokat, mint egyszerű turista, kiva kíváncsiság, emberi érdeklődés vezet útjain. Nem képzelődik, nem utazik előre megálapi-tott elméletekkel, elfogulatlanul írja le józan észszel meglett tapasztalatait. Nem ad tanulmányokat, nem figyel meg mélyebbre ható elmével a dolgokat, nem von le tanulságokat; könnyű zsáner a könyv, de érdekes olvasmány melyet nem haszon és élvezet nélkül olvasunk.

* Uj zeneművek. Magyar hazánk dalgyöngyei című kedvelt és elterjedt népdal gyűjteményben, mely Hubay Károly szerkesztése alatt jelent meg és mely gyűjtemény csakis az ismert és az országban elterjedt magyar népdalokat hozza, ismét egy kedvelt magyar népdal jelent meg szon-gorára vagy énekhangra, melynek a címe: „Ha lehull az égről az én csillagom“, „Eljön értem rég sovárgott halálom“, a „Harmonia“ zenemű és szongora kereskedésben Budapest, Váci-utca 9. sz. Ára 1 korona.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A büntető bíróság munkarendje.

Stepits Tódor, Stepits György, Batrina Györgyné, Tudur Antonie P., Tudur Antonie K., Zahaj Tódor, Boda György és Boda Rancuz ellen lopás büntette miatt.

Ráda Juon ellen súlyos testi sértés miatt. Tóth Ferencz ellen lopás büntette miatt. Pavlóczy István elleni hatóság elleni erőszak.

Rákos István elleni súlyos testisértés büntette miatt.

Scheinberger József és Rakesine András ellen lopás büntette miatt.

Márton György ellen súlyos testi sértés miatt.

Sipos Kálmán ellen lopás büntette miatt. Taska Manuilla ellen hatóság elleni erőszak büntette miatt.

Bragyán György elleni sikasztás büntette miatt.

Horga Indrej ellen lopás büntette miatt. Ürményi Tóbiás ellen csalárd bukás büntette miatt.

Czebe István ellen rágalmazás miatt. Hegedüs Juon ellen lopás büntette miatt.

Sajtópör a debreczeni eset miatt.

— Saját tudósítónktól. —

A debreczeni híres hegedűszó végső akkordjai csak nem akarnak elhangzani. Még az esküdtzéknek is jut a nevezetes bankett utó hírből.

A dolog úgy áll, hogy a Kossuth Ferencz tiszteletére rendezett társasakoma kinos incidenséről először két lap hozott tudósítást: a Budapesti Hírlap és a Pesti Napló.

A Budapesti Hírlapnak Rudnyánszky Gyula, az ottani Debreczeni Hírlap felelős szerkesztője, az aradi primadonna férje a levelezője; a Pesti Naplót kiküldött tudósító képviselte.

Mikor a szenzációs bankett-epizód híre megjelent a sajtóban s a lapok Debreczen városát megtámadták: a Debreczeni Ellenőr, a szabadelvű párt lapja és a Debreczen, a függetlenségi párt organuma, heves támadást intéztek Rudnyánszky Gyula ellen, hogy a hirt miért telegrafálta meg?

Szemére hányták, hogy az esetet még odiozusabban színezte ki, holott, ekik a banketten jelen voltak és részrehajlatlanul ítélték, tudják, hogy az eset leírása két fővárosi lapban nem hogy tulzott, de szelidítettalakban jelent meg.

Rudnyánszky Gyulát, akit különben egész debreczeni időzése alatt folyton attakiroztak, most a legkiméletlenebb modorban támadták

meg a sürgönyéért; a két lap elnevezte „alávaló rágalmazónak, precarius, a vagyonsbiztonságot veszélyeztető kétes existenciának.“

Mintha bizony ő volna az oka a botrány-nak. Rudnyánszky Gyula most a két lap ellen sajtópört fog indítani, az esküdtzék verdiktjét kérve kiméletlen üldözői ellen.

TÁVIRATOK.

Kitüntetések.

Budapest, november 29. (Saj. tud. táv.) A király, mint értesülünk, Dobos Károly dévai ügyvédet a királyi tanácsossággal; dr. Kerschbaumeyer Károly mosonmégyei főorvost a Ferencz-József rend lovagkeresztjével és Vancsó Zsigmondot, a zólyomi vasgyár gázfejlesztőjét a koronás ezüst érdemkeresztrel tüntette ki.

Kossuth és a király.

Budapest, november 29. (Saj. tud. táv.) Az esküdtzék ma délelőtt tárgyalta az „Olvasd“ cz. lap sajtó pörét, melyet az ügyészség indított fölségsértés miatt. Két cikket inkrimináltak: az egyik „Kossuth a királyról és a király Kossuthról“, a másik „Kossuth ő felsége“ című. Az első Kossuth tiszteletét fejezi ki a király iránt Szeged iránt tanusított részvéte alkalmából; továbbá részvétnyilatkozatát akkor, amidőn Rudolf főherczeg meghalt; ezzel szembe állítja azt, hogy a király megtiltotta, hogy Kossuth az államköltségen temetessék el és levétette az állami épületekről a már kitűzött fekete lobogókat. A második cikk meglehetősen elburkoltan azt állítja, hogy a királynak nincs fenkölt gondolkozása, míg Kossuthnak királyi szíve volt.

Seffer László a cikkek írója elősmeri, hogy e cikkek tőle származnak, de a kéziratban, amely elveszett, több korigálás is történt.

Visontai védő utal arra, hogy az ügyészség olyan passust is inkriminált, mely a cikkben nincs.

Ezután Havass ügyész megtartotta vádoló, Visontai Soma védő védőbeszédét, — mire az esküdték visszavonultak tanácskozni.

Budapest, november 29. (Saj. tud. táv.) Az „Olvasd“ sajtó perében az esküdték Seffert egyhangulag felmentették.

Jótekonyczélra.

Budapest, november 29. (Saját tud. táv.) Hírlík, hogy Barna Ignác, elhunyt fogorvos és akademikus, 200 ezer forintot hagyományozott jótekonyczélra.

Debreczen város hódolata.

Debreczen, nov. 29. (Saj. tud. táv.) A törvényhatóság közgyűlése, a „Vitam et sanguinem“ jelenetére emlékeztető egyhangú lelkesedéssel elfogadta azon indítványt, mely csaknem valamennyi bizottsági tagnak aláírásával adatott be, a Kossuth látogatása alkalmával felmerült incidensre vonatkozólag. Az indítványt felállva hallgatták meg, mely gyakran félbeszakított szünni nem akaró lelkes éljenzésekkel s a végén pedig a király iránti hódolatát perczekig tartó lelkes éljenzéssel fejezte ki a közgyűlés. Az indítvány a következő:

Debreczen, város a Kossuth látogatása alkalmából rendezett vacsorán felmerült, és illetéktelenül a városnak tulajdonított sajnálatos incidenshez fűződő különböző meg-

támadásokkal szemben, jóllehet az idevonatkozó képviselőházi tárgyalás alkalmával ez irányban már kellő kijelentés történt, addig is, míg a folyamatban levő vizsgálat a tényállást kideríti, a haza és a trón iránt szívesen át tanúsított törhetetlen hűségéből kifolyólag ezennel ünnepélyesen óvást emel azon feltevés ellen, mintha a város közönségének kebelében politikai pártállásra való tekintet nélkül a legalkotmányosabb király felkent személye iránt szerető hódolat tekintetében a legcsekélyebb eltérés is megferne.

Az indítványt nagy lelkesedéssel magáévá tette a közgyűlés annyival is inkább, mert az incidensek, mint a hatósági előzetes vizsgálat kiderítette, részben félreértésből származtak, részben pedig a legelső hírlapi közlésekből eltérő formában történtek. A közgyűlés lefolyásáról a polgármester a miniszterelnöknek táviratilag tett jelentést.

Pénzügyi válság Szerbiában.

Belgrád, november 29. (Saj. tud. táv.) A főpostán három nap óta nem fizetik ki még a legkisebb pénzügyi válságot vagy utánvéteket sem, mert az egész pénz készletet be kell szállítani az állampénztárba.

Anglia közeledése Oroszországhoz.

Pétervár, nov. 29. (Saj. tud. táv.) A „Novoje Vremja” hosszabb vezércikkben behatóan foglalkozik Angliának Oroszországhoz való közeledésének törekvésével és kifejti, hogy e kísérletezések azon feltevésben, hogy ezuttal Oroszország politikai és közgazdasági érdekei hátrányt nem szenvednek, eredményre is vezethetnek. Mindenesetre igaz az, hogy kölcsönös érdekképviseletnél Ázsiában, közös egyetértésben lehet eljárni, de csak úgy, ha Anglia ezentúl, eltérve politikai magatartásától, nem fogja Oroszország rovására a saját előnyeit előmozdítani akarni. — A mennyiben Londonban belátták azt, hogy ez a politika nem helyes, hanem sokkal jobb ha Oroszországgal egyetértésben eljárnak, Oroszországnak ez ellen semmi kifogása nem lehet, bár igen érdekes volna tudni, hogy mi okozta Anglia politikájának ilyen megváltozását.

A japán-kinai háború.

Csefoo, november 29. (Saj. tud. táv.) Mint hírlik, a japánok a felajánlott 40 millió font sterling hadikárpótlást elutasították és 50 millió font sterling hadiköltségek megtérítését követelik.

KÖZGAZDASÁG.

— Gazdakongresszus az oláh buza ügyében. Békéscsabai levelezőnk jelenti, hogy ott a békéscsabai gazdasági egyesület gyűlésén egy indítványt terjesztettek be, mely szerint hívasák össze sűrűn országos gazdakongresszus, mely az oláh és szerb buza beözönlése ellen állást foglalna. A békéscsabai gazdasági válságot látnak a buza-ár folytonos hanyatlásából, ezt a vámrundazernek, vámkedvezményeknek, bérzejatekoknak és a tultermelésnek tudják be. Azt hiszik, hogy miután Magyarország buza-termelése külföldi exportra nincs utalva, mert Ausztria-Magyarország teljesen elfogyasztja a természetett búzát, tarthatatlannak találja az export és budapesti malmoknak adott oláh és szerb buza behozatalánál mutakozó vámkedvezéseket. Az egyesület kívánása négy pontban foglalható össze: 1. Hogy az 1882. évi XVI. törvény által biztosított ezen kedvezmény megvonassék. 2. Hogy a kikészítés ürügye alatt behozott mennyisége ellenőriztessék, nehogy — ami ma nincs kizárva — és a külföldi buza a belső depressziót is eredményezze az árhullámzásban.

3. Jelzett malmoknak szállítási kedvezmény semmiesetre se adassék, hanem ellenkezőleg, a külföldi készlet kivitelessék mihamarabb. 4. Hívasák egybe gazdakongresszus, mely a gazdák ez eminenter érdekét megvédje, illetőleg kiküzdje. A békéscsabai gazdasági egyesület felkéri az orsz. gazdasági egyesületet, hogy ezt a kongresszust ő hívja egybe.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Győnes és Balog ország jelentése. —

Budapest, november 29.

Gabonaüzlet: Buzát ma jól kínáltak, a vételkedv is jó volt, az irányzat szilárd lett, elkelt 30,000 mm. teljes napi áron. — Eladások:

	mmáza	kg	frt
Tiszavidéki	100	82.	6.80
"	400	82.	6.85
"	200	81.	6.82 1/2
"	200	81.	6.80
"	500	81.	6.75
"	100	81.	6.72 1/2
"	200	80.	6.72 1/2
"	100	78.	6.72 1/2
Fehérmegyei	800	80.	6.75
Tolnai	1200	79.	6.72 1/2
Makói	4700	81.	6.90
Becskereki	4000	78.	6.70
"	4000	78.	6.70
Hartai	1850	78.	6.70
Felső-tiszai	500	81.	6.70
"	1200	80.	6.70
"	800	80.	6.77 1/2
"	800	79.	6.50
Raktáron	1060	79.	6.80
"	1800	76.	6.55
Zab	200	6.10	
"	150	6.—	
"	200	5.90	
"	600	5.85	
"	200	5.80	

Határidőüzlet: Amerikából ma szilárdabb árfolyamokat jelentettek, dacára ennek nálunk változatlanul indult az üzlet buzában, s csak később szilárdult meg 1—2 kr. al a valamivel élénkebb vásárlásra. Tengeri szilárdabban indult, külföldi szilárd. jegyzésre tekintettel az élénk vásárlási kedvre szilárdan zárult is. Zab és roza változatlan.

Zárul 12 órakor

Buza március—április 1894	7.08—7.07
Buza szeptember—október 1894	6.72—6.78
Tengeri május—június 1894	5.86—5.88
Tengeri őszre	6.08—6.10
Zab március—április 1894	6.45—6.50
Zab őszre	6.01—6.02
Káposztarepoze	11.05—11.15

Külföld: New-York: búzára 1/2—3/4, tengerire 3/8—3/4, szilárdabb, Chicago: búzára 1/2—3/4, tengerire 1/4—1/2, szilárdabb, Páris lanya, Liverpool és London tartott.

Ertéktőzsde: Külföldi igen szilárd jegyzésekre, nálunk is igen szilárdan indult az üzlet nemzetközi papirokban, míg később némileg meglágyultak hitelek, államvasutak továbbra is szilárd maradt, helyi papírok változatlanok.

Zárul 11 órakor:

Osztrák hitelrészvény	396.50
Magyar hitelrészvény	496.50
Osztrák államvasut	277.50
Rima-Murányi	390.30
Déli vasut	109.—

— Budapest-kőbányai sertés-kereskedelmi csarnok. 1894. évi nov. hó 29-én. Hízott sertés árak: 1. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronként 400 kg-ron felüli súlyban) 42.—43. krig. Öreg közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) 42.—43. krig. Fiatal nehéz (páronként 320 kg-ron felüli súlyban) 43.5—44. krig. Fiatal közép (páronként 251—320 krig súlyban) 43.5—44. krig. Fiatal könnyű (páronként 250 kg-ron terjedő súlyban) 43.—44. krig. 2. Magyar második rendű: Nehéz (páronként 280 kg-ron felüli súlyban) 42.—43. krig. — Közép (páronként 220—280 krig. súlyban) 42.5—43. krig. — Könnyű (páronként 220 krigig terjedő súlyban) 42.—44. krig. — Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kg. felüli súlyban) 42.5—43. krig. Közép (páronként 220—260 krig. súlyban) 42.5—43. krig. — Könnyű (páronként 220 krigig terjedő súlyban) 39.—41. krig. Sertésleltetés szám 1894. nov. hó 26-án volt készlet 139,364 darab. 1894. nov. hó 27-én felhajtott: 2612 darab. 1894. nov. 27-én elszállított: 1618 drb. 1894. nov. 28-án maradt készletben 140,158 drb. — A hízott sertés üzletirányzata: Kissé kellemesebb.

S z e s z ű z e t.

— November 29. —

Mai jegyzéseink: Készaru nagyban nyers szesz 52.50, kicsinyben 53.— hordó nélkül per 100 liter %, belsőre 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, november 29. d. u. 5 óra.

	Irányzat	100 kg. ár	frttól	frtig
Buza bányai uj.	...	6.55	6.80	
Buza tiszavidéki	...	6.80	6.85	
Buza pestvidéki	...	6.55	6.80	
Buza fehérmegyei	...	6.55	6.80	
Buza bácskai	...	6.65	6.90	
Roza uj, I-ső rendű	...	5.30	5.35	
Roza uj, II-od rendű	...	5.25	5.30	
Arpa takarmány	...	5.65	6.05	
Arpa égetni való	...	6.30	7.—	
Arpa sörfőzdei	...	7.25	8.30	
Zab	...	5.90	6.25	
Tengeri bányai	...	5.45	5.55	
Tengeri másnemű	...	—	—	
Káposzta-repoze bányai	...	—	—	
Köles	...	6.—	6.60	
Buza szept.-okt.	...	7.06	7.07	
Buza márcz.-ápr.	...	6.71	6.72	
Buza máj.-jun.	...	—	—	
Roza szept.-okt.	...	—	—	
Tengeri jul.-aug.	...	—	—	
Tengeri aug.-szept.	...	—	—	
Tengeri októberre	...	—	—	
Zab márcz.-ápr.	...	6.01	6.02	
Zab szept.-okt.	...	—	—	
Káposzta-repoze aug.-szept. 1894.	...	11.05	11.10	

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. november 29.

Magyar aranyáraderék 4%	123.25
Magyar koronáraderék 4%	97.60
Magyar arany 4 1/2%	127.25
Magyar ezüst 4 1/2%	101.75
Magyar keleti vasut 1876.	125.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.25
Magyar italmegváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.—

VIZJELZÉS.

1894. évi november hó 29-én reggel 8 órakor észlelt vízállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vízmérőzén.

Észlelési állomás	Hőmérséklet C°	Időjárás	Vízállás cztimétr.	Árnyékárnyék cztimétr.
Branyoska	— 1°	borult	— 56	—
Arad	+ 3°	borult	— 137	—
Makó	+ 4°	borult	— 36	—
Szeged	+ 8°	borult	— 2	—
Gyoma	—	—	—	—

A + jel a 0 feletti hőmérsék és vízállásokat jelzi.
A — jel a 0 alatti hőmérsék és vízállásokat jelzi.
Arad, 1894. november 29.

A m. kir. folyammérőki hivatal.

Aradvárosi

Évadbérlet
59. szám.

színház.

Havibérlet
19. szám.

Pénteken, 1894. november 30-án

Don Caesar de Basan

caraffai gróf.

Nagy operette 3 felvonásban. Szövegét írta: O. Walter. Zenéjét szerző: R. Dellinger. Fordította: Rajner Ferencz.

S Z E M É L Y E K:

A király	Sólyom L.
Don Fernandez de Mirabilias, miniszter	Csatár Gy.
Don Rando Onofrio de Calibrados, a miniszter levéltárosa	Rónaszéki.
Donna Uracca, neje	Tolnainé.
Don Caesar	Mezey M.
Pueblo, a királyné sólymász apródja	Barts A.
Maritana, utcai énekesnő	Sugár A.
Alerta ka'ona	Szendrei M.

Kezdeté 7 órakor.

IDEGENEK NÉVSORA.

— November 29. —

Arany Kulcs szálloda: Nagy József magánzó Budapest. Bouter Mór gazdálkodó, Szelevény. Varga Ferenc: sertés-kereskedő, Makó.

Felölös szerkesztő: Vass Géza.

12300/1894.

Hirdetmény.

Az 1895. évi egyenes adó kivétési munkálatok foganatba veendőik lévén, felhivatik Arad sz. kir. város lakossága, miszerint az adóköteles egyének és tárgyak összeírására kiküldött hatósági közegek kérdéseire lelkiismeretesen és legjobb tudomása szerint feleljen, mert ki az összeíró közegeket valótlán bementásokkal tévútra vezető, vagy munkájokban bármilyen akadályozza, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 10. §-a értelmében 1-50 forintig terjedhető bírsággal lesz sújtandó.

Felhivatik továbbá a város közönsége, miszerint az adókövetés alapjául szolgáló adóvallo-mási ikeket, melyek ingyen, vetbizonyítvány mellett az adóügyi osztályban vehetők át, az

alább kitűzött határidők alatt, a polgármester megbízásából, Kilényi János adóügyi alszámvevőnél, a saját érdekében beadni el ne mulassza, és pedig:

A házbérjöveldemi vallomásokat 1894. év folyamán keletkezett új házakra vonatkozólag f. é. decz mber 30-ig.

A kereseti adó III. osztálya alá tartozó és az 1894. év folyamán keletkezett üzletek, kereskedések, vállalatok, iparok vagy más előre nem tudható jövedelmű haszonhajtó foglalkozások jövedelmeire vonatkozó vallomásokat 1895. évi januárius 30-ig.

A kereseti adó IV. osztálya alá tartozó meghatározott évi vagy havi fizetést élvezők évi vagy havi illetményeikre vonatkozó vallomásait, — továbbá a tőkekamat-adó tárgyát képező kamat vagy életjáradékra vonatkozó vallomásokat 1895. évi január 15-ig.

Az általános jövedelmi pótdó kiszámításánál levonandó, ingatlanokra betáblázott és a folyó évben tényleg kifizetett adóssági kamatokra vonatkozó vallomásokat 1895. évi január 31-ig, vetbizonyítvány ellen.

Az eb-adóra vonatkozó vallomásokat 1895. évi január hó 8-ig.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek jövedelmeikre vonatkozó vallomásait 1895. évi márczius 30-ig.

A fent érintett vallomások pontos beadása a felek érdekében lévén, megjegyeztetik, hogy az adótárgyaknak az adóköteles jövedelmeknek a kincstár megkárosítása céljából való eltitkolása az 1883. XLIV. t.-cz. 100. §-a értelmében 1-500 forintig terjedhető bírsággal von maga után.

Arad sz. kir. város tanácsának 1894. november 10-én tartott üléséből.

A városi tanács.

VASUTI VONATOK MENETRENDJE

Érvényes 1894. évi október hó 1-étől.

Budapest—Arad.

	reggel	délut.	este
BUDAPEST indul.	8,05	1,55	10,—
Szolnok	11,10	4,00	1,37
Csaba	2,23	5,55	4,35
Kétegyháza	2,54	6,18	5,08
Lőkösháza	3,12	—	5,26
Kurtics	3,28	6,37	5,43
Sofronya	3,40	—	5,55
ARAD érkezik	3,55	6,55	6,10
	délután	este	reggel

Arad—Budapest.

	d. e.	reggel	este
ARAD indul	11,30	8,20	9,45
Sofronya	11,46	—	10,02
Kurtics	11,58	8,38	10,16
Lőkösháza	12,14	—	10,35
Kétegyháza	12,37	9,08	11,—
Csaba	1,28	9,25	11,45
Szolnok	4,31	11,22	8,00
BUDAPEST érkezik	7,35	1,20	6,30
	este	délután	reggel

Erdély felé.

	d. u.	reggel	d. u.	este
ARAD indul	2,30	6,35	4,30	7,05
Glogovász	2,44	6,46	4,42	—
Györök	3,15	7,07	5,03	—
Paulis	3,32	7,18	5,14	—
Radna-Lippa	3,58	7,35	5,32	7,50
Konop	4,30	7,58	5,56	—
Berzova	4,50	8,14	6,12	—
Tótvár	5,21	8,38	6,41	—
Soborsin	5,40	8,58	7,00	8,51
Piski	—	11,04	9,38	—
Gyulafehérvár	—	12,51	11,25	11,18
Tövis érkezik	—	1,20	11,54	11,40
	délut n	éjjel	éjjel	

Erdély felől.

	éjjel	éjjel	este
Tövis indul	3,36	3,19	1,35
Gyulafehérvár	3,59	4,04	2,14
Piski	5,05	6,05	3,59
Soborsin	6,33	8,21	4,00
Tótvár	—	8,40	4,21
Berzova	—	9,09	4,50
Konop	—	9,25	5,09
Radna-Lippa	7,29	9,58	5,47
Paulis	—	10,11	6,02
Györök	—	10,25	6,18
Glogovász	—	10,48	6,47
ARAD érkezik	8,10	11,00	7,00
	délután	reggel	este

Arad—Csaba—Nagyvárad.

	reggel	délut.
ARAD indul	5,18	3,58
Sofronya	5,31	4,18
Kurtics	5,44	4,45
Lőkösháza	6,00	5,13
Kétegyháza	6,18	6,13
Kigyós	6,31	6,37
Csaba	7,02	6,55
NAGYVÁRAD érkezik	9,32	—
	délután	este

Nagyvárad—Csaba—Arad.

	délután	délután
NAGYVÁRAD indul	—	4,25
Csaba	7,09	7,12
Kigyós	7,24	7,25
Kétegyháza	7,47	7,39
Lőkösháza	8,14	7,58
Kurtics	8,38	8,15
Sofronya	8,53	8,27
ARAD érkezik	9,10	8,42
	este	este

Arad—Temesvár.

	reggel	d. e.	délut.
ARAD indul	8,20	11,35	5,00
Uj-Arad	8,31	11,59	5,21
Németságh	8,49	12,24	5,47
Vinga	7,08	12,52	6,14
Orczifalva	7,20	1,09	6,34
Merczifalva	7,31	1,25	6,52
Szt.-András	7,43	1,44	7,12
TEMESVÁR érkezik	8,01	2,10	7,39
	délután	délut.	este

Temesvár—Arad.

	reggel	d. u.	éjjel
TEMESVÁR indul	8,20	1,12	9,10
Szt.-András	8,48	1,41	9,29
Merczifalva	9,04	1,59	9,43
Orczifalva	9,19	2,15	9,54
Vinga	9,42	2,40	10,11
Németságh	10,00	2,57	10,26
Uj-Arad	10,30	3,30	10,45
ARAD érkezik	10,43	3,44	10,55
	délután	délután	este

Uj-Szt.-Anna—Kétegyháza.

	d. e.	este
UJ-SZT.-ANNA indul	8,00	6,40
Simánd	8,31	7,11
Kisjenő-Erdőhegy	9,20	7,55
Székudvar	9,36	8,11
Sikió	9,51	7,26
Ottlaka	10,5	8,40
Elek	10,23	8,57
KÉTEGYHÁZA érkezik	10,38	9,12
	délután	este

Kétegyháza—Uj-Szt.-Anna.

	reggel	d. u.
KÉTEGYHÁZA indul	5,17	8,03
Elek	5,30	8,23
Ottlaka	5,40	8,36
Sikió	5,51	8,50
Székudvar	6,03	4,06
Kisjenő-Erdőhegy	6,24	4,39
Simánd	6,49	5,10
UJ-SZT.-ANNA érkezik	7,14	5,40
	délután	este

Mezőhegyes—Kétegyháza.

	reggel	este
MEZŐHEGYES ind.	7,05	8,30
Kamarásma	7,17	8,42
Nesze	7,25	8,52
Kovácskőháza	7,42	9,10
Bánhegyes	8,04	9,33
M.-Bodzás	8,25	9,55
Bánkut	8,37	10,09
KÉTEGYHÁZA érkezik	8,55	10,30
	délután	éjjel

Kétegyháza—Mezőhegyes.

	délután	reggel
KÉTEGYHÁZA ind.	8,00	5,16
Bánkut	8,22	5,38
Megyes-Bodzás	8,40	5,49
Bánhegyes	4,02	6,06
Kovácskőháza	4,25	6,23
Nesze	4,39	6,35
Kamarás-maj	4,43	6,43
MEZŐHEGYES érkezik	5,00	6,55
	délután	este

Arad—Szeged.

	reggel	d. e.	d. u.
ARAD indul	5,00	9,00	4,20
Szt.-Tamás	5,24	9,22	4,49
Pécska	5,43	9,36	5,13
Battonya	6,12	10,01	5,47
Tompa	6,24	10,11	6,00
Mezőhegyes	7,01	10,40	6,54
Csanád-Palota	7,22	11,00	7,21
Nagylak	7,39	11,15	7,43
Apátfalva	8,01	11,35	8,09
Makó	8,26	11,58	8,51
Kis-Zombor	8,42	12,12	9,10
SZEGED érkezik	9,33	1,00	10,10
	délután	délut.	este

Szeged—Arad.

	d. u.	este	reggel
SZEGED indul	2,20	6,00	4,20
Kis-Zombor	3,12	6,45	5,16
Makó	3,35	7,04	5,43
Apátfalva	3,55	7,23	6,02
Nagylak	4,17	7,44	6,24
Csanád-Palota	4,32	7,59	6,39
Mezőhegyes	5,08	8,27	7,10
Tompa	5,32	8,40	7,35
Battonya	5,45	9,01	7,43
Pécska	6,10	9,25	8,14
Szt.-Tamás	6,23	9,38	8,27
ARAD érkezik	6,45	10,00	8,50
	este	éjjel	délután

Arad—Gurahoncz.

	reggel	d. u.	d. u.
ARAD indul	6,40	5,23	12,30
Ötvenes	6,56	5,39	12,55
Zimánd-Ujfalu	7,02	5,45	1,08
Uj-Szt-Anna	7,24	6,07	2,00
Világos	7,46	6,29	2,39
Muszká-Magyarad	7,53	6,36	2,52
Pankota	8,04	6,47	3,26
Apatelek	8,35	7,18	4,28
Borosjenő	8,47	7,30	5,03
Bokszeg-Beél	9,09	7,52	5,43
Borossebes-Buttyin	9,38	8,20	6,53
Almás-Alosil	10,05	8,47	7,38
GURAHONCZ érkezik	10,20	9,02	8,00
	délután	este	

Gurahoncz—Arad.

	reggel	d. u.	reggel
GURAHONCZ indul	4,20	3,10	4,25
Almás-Alosil	4,37	3,27	4,52
Borossebes-Buttyin	5,05	3,56	5,59
Bokszeg-Beél	5,32	4,28	6,54
Borosjenő	5,56	4,47	7,40
Apatelek	6,06	4,57	8,00
Pankota	6,42	5,32	9,20
Muszká-Magyarad	6,48	5,38	9,32
Világos	6,55	5,45	9,50
Uj-Szt-Anna	7,21	6,11	10,40
Zimánd-Ujfalu	7,39	6,29	11,10
Ötvenes	7,44	6,34	11,18
ARAD érkezik	8,00	6,50	11,43
	délután	este	délután

Borosjenő—Csermő.

	délután	este
Borosjenő indul	8,55	7,35
Csermő érkezik	9,55	8,35
	délután	este

Csermő—Borosjenő.

	reggel	délután
Csermő indul	4,50	3,35
Borosjenő érkezik	5,50	4,35
	reggel	délután

Makó város rkaptányi hivatalától.

6483/1894. közg.

Árlejtési hirdetmény.

Makó város belterületén levő úrszékek — emésztő és szemét gödröknek tisztítása a városi képviselő-testületnek 236/894. kgy. számú határozata folytán 1895. év január 1-től 1897. évi december 31-ig terjedő időre árlejtés útján vállalkozó részére adatik ki.

Ezen árlejtés a városi széképület kis tanács-termében folyó évi december hó 17-ik napján d. e. 9 órakor tartatik meg.

Kiküldési ár az ürülék s emésztet hektoliterje után magánházaktól 25 kr, középületektől 12 és fél kr, a szeméthordásért egy kocsiakománny 40 kr, félteherért ennek fele.

Vállalkozó köteles egy 8 hektoliter ürtartalmu szivattyugépet, két darab 10 hektoliter ürtartalmu kocsiládát s egyéb szükséges szereket saját költségén beszerezni.

A részletes árlejtési feltételek hivatalos órák alatt a rkaptányi hivatal helyiségében megtekinthetők.

Makón, 1894. november 24.

908. I—I.

Cseresnyés
alkapitány.

493/1894. pm.

Hirdetmény.

Az első aradi gyártelep részvénytársaság Sága külvárosban fekvő szeszgyára vizeinek a Holtmaros — most már élővíz-csatornába való bevezetésére szolgáló, a nevezett külvárosi Eke utcán s a városi téglaverő helyeken átvonuló, betonból tervezett csatornából álló víziműnek létesítésére engedélyért folyamodván, ezen kérvényt a hozzá csatolt tervekkel, valamint ezen tervekre tett szakértői véleményekkel együtt, 1894. évi december hó 1-től 30-ig terjedő 30 napra hivatalos helyiségben közszemlére kiteszem.

Egyidejűleg a kérvény tárgyalására 1895. évi január hó 15-ik napjának d. e. 10 óráját határidőül, tárgyalási helyül pedig Arad sz. kir. város székházának tanácstermét kitűzöm.

Egyidejűleg mindazokat, akik a kérdés alatti vízimű által érdekeltvék, felhívom, hogy a mű létesítése ellen netáni ellenvételeiket akár a közszemlére való kitétel alatt írásban, akár a tárgyalás alatt szóval annál inkább előadják, minthogy ellen esetben a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Arad, 1894. évi november hó 21.

Salacz Gyula
kir. tanácsos, polgármester.

M. k. államvasutak. Üzletvezetőség Debreczenben.

30563/1894. III. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Nagy Károly állomásán 1895. évi márczius 31-én a vasúti vendéglő bérlete lejár; ugyanazon időponttól számítandó három évi időtartamra ezen vendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati tárgyalás hirdetik.

Az 50 kros bélyeggel és »Ajánlat a m. kir. államvasutak Nagy Károly állomásán levő vendéglő üzlet bérletére« felirattal ellátott, nemkülönben a kellő okmányokkal felszerelt, borítékba zárt és lepecsételt ajánlatok 1895. évi január hó 2-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége titkári hivatalához posta útján térítve vevénnyel nyújtandók be; ugyanazon időpontig bántapénz fejében pedig 200 azaz kétszáz o. é. frt készpénzben küldendő be — függetlenül az ajánlattól — a debreczeni üzletvezetőség gyűjtőpénztárába posta útján jelen pályázati hirdetmény számára való hivatkozással.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek nevezett üzletvezetőség III. (forg. és keresk.) osztályában (Hungária-kávéház épület II. em. 12. ajtó) a hivatalos órák tartama alatt (d. e. 8—12 és d. u. 2—4 óráig) megtekinthetők, mirt is az ajánlattevőktől feltételeztetik, hogy azokat ismerik és magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkező ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

A m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége fenntartja magának azon jogot, hogy a pályázók közül — tekintet nélkül a felajánlott bérletösszeg nagyságára — szabadon választasson.

Debreczen, 1894. október hó 1-én.

Az üzletvezetőség.

15929/1894.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 24040/552. 1893. sz. a. alkotott s kormányhatóságilag jóváhagyott a cselédmenedékház alapról és cselédkiházasítási jutalmakról szóló szabályrendelet 4. §-a értelmében ez évre kiutalványozandó, — egy 200 frtos, valamint ugyan ezen alapról az elmúlt 1893. évről jelentkező hiányában fennmaradt 200 frtos jutalom lesz az arra érdemes cselédeknek kiadandó.

A kiházasítási jutalomban részesülhetnek törvényes házasságra lépésük alkalmával mindazon jó és hűséges magaviseletű havi vagy évi bér mellett szolgáló 18-ik életévet betöltött, de 30 évet még túl nem haladott helybeli vagy idegen illetőségű nőcselédek, kik kizárólag vagy főleg a háznál, vagy a cseléd egyes tagjainak szolgálatában teljesítendő munkára fogadtattak fel s Arad szab. kir. város törvényhatósági területén egy helyen s egyfolytában legkevesebb 3 éven át jól és hűségesen szolgáltak, erkölcsileg kifogás alá nem esnek s a beírásban ezen alapra a díjat megfizették.

A szolgálat időtartamára beszámíttatik az az idő is, melyet a cseléd oly szolgálatban töltött, mely szolgálat a cseléd tartó elhalálása miatt szünt meg.

Jelentkezők közül előnyben részesülnek azok, kik a) egy helyben huzamosabb ideig szolgáltak; b) egyenlő minőség esetén összes szolgálati idejüket véve legrégebben szolgáltak.

Azon nőcselédek, kik kiházasítási jutalom elnyeréseért pályáznak, kötelesek az év december havának 1-5-ö napjától 15-ik napjáig kérvényüket a kapitányi hivatalhoz vagy írásban beadni, vagy kérvényüknek jegyzőkönyvbe való felvétele végett a kapitányi hivatalnál személyesen megjelenni.

A kérvényhez melléklendő folyamodó keresztlevelle s mindazon hiteles okmányok vagy bizonyítványok, amelyek alapján a kiházasítási összegért folyamodik.

A kérvényben megnevezendő továbbá folyamodó leendő házastársának neve, foglalkozása és illetőségi helye.

A beadandó kérvények erre kinevezett bizottság által fognak tárgyalatni és a jutalom utalványozása végett a város tanácsához javaslattal beterjesztetni.

Az illető jutalmazott tanácsi határozattal értesítettik, hogy a kiházasítási összeg kiutalványozását a tanácsnál kérelmezheti és pedig a határozat kézbesítésétől számított 60 nap alatt az illető lelkészi hivatal által kiállított esketési bizonyítvány mellett, mely esetben a tanács a 200 frtot kiutalványozza.

Ha a fennebb kitett idő alatt az összeg kiutalványozása nem kértik, vagy jutalmazott a házasságot lelkészi bizonylattal nem igazolja, a jutalmazásra ajánlott igényét elveszti. Mennyiben lehet a fennebb megszabott határidőt meghosszabbítani, azt időről-időre meghatározni, a tanácsnak van joga.

Arad, 1894. november hó 16-án.

Sarlot Domokos
főkapitány.**Aradi nyomdarészvénytársaság könyvnyomdája Aradon.****Fő-út 51. sz.**az „Aradi és csanádi egyesült vasutak“
palotájában.**Telefon sz. 151.****Papirzacskók****erős és jó minőségű papírból gyártva****mindenféle nagyságban****nálunk raktáron tartatnak és czégnymással együtt olcsó áron kaphatók.**

„Aradi Nyomdarészvénytársaság“ könyvnyomdája.